

Forensisch odontologische werkzaamheden binnen het Rampenidentificatieteam van het Korps Landelijke Politiediensten

E. Ruiter, (kolonel-)tandarts
(b.d.), forensisch odontoloog

Samenvatting. De identificatie van slachtoffers bij een massaramp of een andere grote calamiteit vereist een specifieke aanpak, die het best uitgevoerd kan worden door een speciaal daarvoor opgeleid politieteam, aangevuld met een groep externe deskundigen. Naast een goede organisatie is het werken op basis van specifiek daarvoor opgezette richtlijnen en procedures een belangrijk vereiste. Het Rampenidentificatieteam van de Nederlandse politie, waarin externe deskundigen volledig zijn geïntegreerd, is nationaal en internationaal bekend om zijn specialistische aanpak als bijstandseenheid bij berging en identificatie van slachtoffers bij grootschalige ongevallen of rampen.

Na een korte toelichting over het begrip identiteit met de daarbij behorende juridische aspecten en de organisatie en werkwijze van het Rampenidentificatieteam, wordt aangegeven welke factoren invloed uitoefenen op het uiteindelijk forensisch odontologisch resultaat van de identificatiewerkzaamheden.

RUITER E. Forensisch odontologische werkzaamheden binnen het Rampenidentificatieteam van het Korps Landelijke Politiediensten. Ned Tijdschr Tandheelkd 1995; 102: 216-20.

Trefwoord: Forensische odontologie

Datum van acceptatie: 29 april 1995.

Adres: E. Ruiter,
Lyceumlaan 5, 3707 EA Zeist.

1 Inleiding

De laatste dertig jaar is men nationaal en internationaal steeds meer overtuigd geraakt van het feit dat de inzet van forensisch odontologen (FO'n) een welkome steun vormt bij (massa-) identificatiewerkzaamheden.¹ Vooral bij massarampen met door brand omgekomen slachtoffers is het gebit vaak het enige dat nog overblijft als waardevol en uniek identificatiemiddel.² Het gebit is een van de hardste substanties van het lichaam, dat in aanleg, stand en vormgeving zeer individuele verschillen vertoont en door zijn ligging binnen de schedel met omliggende weefsels (wangen en lippen) goed is bestand tegen traumatische invloeden van buitenaf. Cariës levert tijdens het leven vele vormen van gebitsbehandeling op met behulp van diverse tandheelkundige materialen, waardoor het gebit uniek en uitermate bruikbaar is voor identificatiedoeleinden.³

2 Identiteit

Identificatie betekent eigenlijk het geven van een naamkaartje aan een onbekende persoon op grond van feiten, gebaseerd op waarnemingen en metingen. Hoe hard die feiten zijn, dan wel met hoeveel 'zekerheid' een naam aan een onbekende persoon wordt gegeven, hangt af van de betrouwbaarheid en de precisie van de eerder genoemde waarnemingen en metingen.

De identiteit is een samenstel van een aantal fysieke en abstracte kenmerken, die elk afzonderlijk niet uniek behoeven te zijn, maar juist in onderlinge samenhang en in combinatie met elkaar een persoon tot een uniek individu maken. Deze kenmerken krijgt het individu deels mee bij zijn geboorte en deels worden zij tijdens zijn leven verworven. Dit proces begint reeds direct na de geboorte in de vorm van het verstreken van een naam, die officieel wordt vastgelegd in het geboortebewijs. Naast de vermelding van de naam worden hierin eveneens andere essentiële gegevens vastgelegd, zoals datum en tijdstip van de geboorte, de namen van de ouders,

plaats en land van geboorte, het geslacht, enzovoorts.

Ook het overlijden van een individu heeft gevolgen voor de gemeenschap waarin hij/zij leefde. Zijn/haar rechten gaan over op de nabestaanden, terwijl diens plichten en verplichtingen door anderen moet worden overgenomen. Daartoe dient een akte van overlijden te worden opgemaakt, waarin een daartoe bevoegde arts niet alleen de dood vaststelt, maar eveneens de doodsoorzaak en de identiteit van de overledene. In het merendeel van de gevallen treden hierbij geen moeilijkheden op. Anders wordt het indien er twijfels zijn met betrekking tot de doodsoorzaak of de identiteit van het slachtoffer. Dan wordt het een justitiële aangelegenheid en de betreffende arts dient dan aangifte te doen bij de officier van justitie.

3 Enkele juridische aspecten

De wetgever maakt onderscheid tussen een natuurlijke en een niet-natuurlijke dood.⁴ Onder een niet-natuurlijke dood wordt verstaan iedere andere doodsoorzaak dan ziekte, lichaamsgebreken of ouderdom. Op grond van verschillende bepalingen van de Wet op de Lijkbezorging zal in gevallen van een niet-natuurlijke dood de officier van justitie een onderzoek doen instellen. Hij bedient zich daarvoor van de tot zijn beschikking staande politiediensten en verzoekt zonodig de gerechtelijk patholoog tot schouwing en lijkopening over te gaan. Het politieke en medische onderzoek richt zich op:⁵

- identiteitsvaststelling,
- omstandigheden waaronder de (onbekende) persoon overleed,
- doodsoorzaak,
- eventuele schuldvraag.

Dit onderzoek komt veelvuldig voor indien het gaat om individuele gevallen bij ongeval, zelfmoord of misdrijf, en mag dan ook worden gerekend tot de routinewerkzaamheden binnen de politiekorpsen.

De officier van justitie geeft de stoffelijke resten van het individu pas vrij wanneer de identiteit en de doodsoorzaak – voor zover mogelijk – zijn vastgesteld.

Gaat het om een groter aantal slachtoffers (dat is reeds het geval bij een aantal van meer dan tien personen), dan spreekt men over een ramp of een grootschalig ongeval. Berging en identificatie van slachtoffers van een ramp vragen om een specifieke aanpak, die in zijn vorm sterk afwijkt van die in individuele gevallen.

Onderscheid moet worden gemaakt tussen:

- een *gesloten* ramp met 'bekende' (d.w.z. snel te registreren) doden, bijvoorbeeld bij een ongeval met een vliegtuig of een passagiersschip;
- een *open* ramp met 'onbekende' (d.w.z. in eerste instantie moeilijk te registreren) doden, bijvoorbeeld bij een brand in een warehouse, of een ongeval met een trein, een veerboot, enzovoorts;
- een *combinatie* hiervan, bijvoorbeeld de vliegramp in 1993 met het EL AL-toestel in de Bijlmer of met de Amerikaanse Boeing 747 bij het Schotse plaatsje Lockerbie.

4 Het Rampenidentificatieteam

4.1 Historie

In 1962 hebben ontwikkelingen en ervaringen met betrekking tot een verbeterde werkwijze bij massa-identificaties binnen het toenmalige Korps Rijkspolitie geleid tot het oprichten van een Rampenstaf. In de jaren die daarop volgden, werd in totaal elfmaal bijstand verleend bij rampen waarbij in totaal negenhonderd slachtoffers vielen. Uiteindelijk bestond er behoefte aan een ad hoc maar operationele bijstandseenheid, die in 1983 heeft geleid tot de oprichting van het Rampenidentificatieteam (RIT). Het huidige RIT valt organisatorisch onder het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD).⁶

4.2 Organisatie, taken en samenstelling

Het RIT is een 'slapende', op afroep beschikbare speciale bijstandseenheid van, op vrijwillige basis werkende, ervaren politierechercheurs. Het is gestructureerd op basis van een indeling der werkzaamheden naar plaats en tijd. In hoofdlijnen houden deze werkzaamheden in:

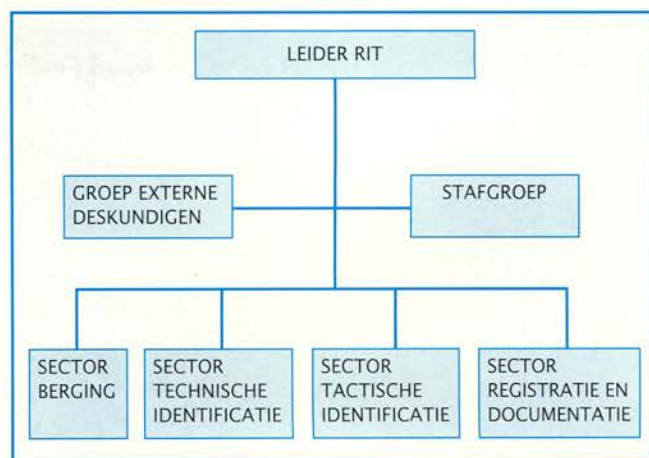
- a. het verzamelen van sporen post mortem (PM; dit zijn sporen die beschikbaar komen bij het onderzoek aan het lichaam *na* het intreden van de dood);
- b. het verzamelen van vergelijkingsmateriaal ante mortem (AM; dit zijn informatie-gegevens en/of sporen gerelateerd aan een persoon *voor* het intreden van de dood);
- c. het vergelijken (= 'matchen') van PM- met AM-gegevens.

Het basisteam bestaat uit zes kernleden en dertig sub-kernleden die organisatorisch zijn ingedeeld in een stafgroep en vier sectoren, namelijk een sector Berging, een sector Technische Identificatie, een sector Tactische Identificatie en een sector Registratie en Documentatie.

Het RIT wordt gevormd door politiemensen van de regiokorpsen, het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en medewerkers van de Koninklijke Marechaussee.⁷ Van dit politie team maakt permanent deel uit een aantal externe deskundigen, te weten:

- een forensisch patholoog,
- het hoofd dactyloscopie van de CRI,
- een forensisch odontoloog.

De RIT-structuur is weergegeven in de navolgende organigram:

Het huidige RIT is technisch uitgerust voor de berging van maximaal vijfhonderd slachtoffers en heeft tot taak bijstand te verlenen bij de berging en identificatie van de bij een ramp omgekomen personen. Het verzoek tot bijstand kan komen van diverse politiekorpsen, het ministerie van Buitenlandse Zaken ten behoeve van een bijstand vragende Nederlandse ambassadeur (bijv. in 1989 bij de scheepsramp met de 'MS Maassluis' bij de haven in Skikda te Algiers en in hetzelfde jaar bij de vliegramp in Suriname), het ministerie van Justitie en het ministerie van Defensie.

4.3 Werkwijze

Teneinde een optimaal resultaat te bereiken en een toetsing van het werk aan justitiële en ethische normen mogelijk te maken, werkt het RIT onder leiding van een eigen kader met de voor het team geldende procedures en richtlijnen en met gebruikmaking van eigen materiaal. Dit materiaal is opgeslagen in twee containers (één voor de sector Berging en één voor de sector Technische Identificatie), die eveneens als (beperkte) kantoorruimte dienst kunnen doen. Deze containers worden met behulp van een vrachtauto met aanhangwagen vervoerd naar de plaats van de ramp, waar ook in Nederland. Zodoende is het RIT binnen twee uur na alarmering operationeel op de plek van bestemming (afb. 1 en 2).

De *Stafgroep* staat ten dienste van de leider van het RIT en gaat over personeel, materieel, huisvesting en overige logistieke aspecten het RIT betreffende, zowel buiten als in een operationele fase.

De *sector Berging* heeft tot taak in het rampterrein de berging te verzorgen van de in beslag genomen doden en de voor het identificatie-onderzoek van belang zijnde goederen. De snelheid waarmee deze sector wordt ingezet, is van groot belang voor het uiteindelijk effect van het identificatieproces.

De *sector Technische Identificatie* is verantwoordelijk voor het onderzoek aan de lichamen, de kledingstukken en de overige goederen die door de bergingsploegen in het rampterrein worden geborgen. Tevens is deze sectie verantwoordelijk voor een eventueel noodzakelijk geachte confrontatie (= herkenning door nabestaanden) van toonbare lichamen, en het (doen) kisten van de doden.

De *sector Tactische Identificatie* kent twee hoofdtaken: het verzamelen van AM-gegevens betrekking hebbend op de slachtoffers, en het vergelijken van deze AM-gegevens met door de sector Technische Identificatie beschikbaar gestelde PM-gegevens ten behoeve van een mogelijke identificatie.

De *sector Registratie en Documentatie* heeft drie hoofdtaken: 1. het verzamelen, bewerken en beheren van de AM- en PM-dossiers; 2. het beheer over een centrum waar alle in beslag genomen goederen van de betreffende slachtoffers worden

1

2

Afb. 1. Een van de containers op locatie. Afb. 2. Een deel van het interieur van de container. Foto's met medewerking van de Fotodienst Politie Luchtvaartdienst.

opgeslagen, en 3. het invoeren van de AM- en PM-gegevens in het door het RIT ontwikkelde geautomatiseerde selectiesysteem, genaamd RITSYS.

4.4 Administratieve werkwijze

Zowel bij de ramp in de Bijlmer als bij de ramp in Faro heeft het RIT, naast het handmatig vastleggen en matchen van de PM- en AM-gegevens in de desbetreffende dossiers, eveneens 'schaduw gedraaid' met RITSYS. Dit systeem is thans operationeel. De door het RITSYS uitgeselecteerde PM- en AM-nummers worden dan uiteindelijk handmatig gematcht ten behoeve van een mogelijke identificatie.

Na ieder operationeel optreden van het RIT worden de PM- en AM-werkprotocollen en instructies nader geëvalueerd en waar nodig aangepast. Deze aanpassingen worden vervolgens met alle (sub)kernleden doorgesproken en nader toegelicht.

Afhankelijk van de hulpvraag door buitenlandse autoriteiten aan de Korpschef Landelijke Politiediensten wordt een deel of het gehele team verplaatst naar het land waar de (vlieg)ramp heeft plaatsgevonden. Hierbij worden in voorkomende gevallen identificatiegegevens per telefax, sateliet en/of fotofoon overgeseind. Met behulp van telefax kan men onder andere AM-gebitsstatussen en met behulp van de fotofoon kan men digitaal röntgenfoto's en gebitsmodellen overseinen. Wel is een en ander afhankelijk van de kwaliteit van de AM-gegevens.

5 Forensische odontologie binnen het RIT

5.1 Steunaanvraag van forensisch odontologen

De forensisch odontoloog kan door de plaatselijke politie of door het RIT worden verzocht steun te verlenen bij de identificatie van een of meer onbekende slachtoffers van een misdrijf (gewelds- of zedendelicten), een persoonlijk ongeval (verdrinking, klein verkeersongeval) en een massaramp (trein-, vliegtuig- of scheepsongeval).

Tijdens de identificatiewerkzaamheden naar aanleiding van het vliegtuigongeval in Tenerife (1977) ontstond bij de RIT-leiding voor het eerst de behoefte om bij het departement van Defensie bijstand aan te vragen in de vorm van militaire tandartsen. Bij grote vliegrampen kunnen naast civiele forensisch odontologen eveneens (specifiek daarvoor opgeleide) militaire tandartsen, op vrijwillige basis en bij toerbeurt,

betrokken worden bij de werkzaamheden van het RIT. Naast het bestaande odontologische RIT-materiaal verleent de krijgsmacht tandheelkundig materiële steun in de vorm van een mobiel röntgenapparaat met bijbehorende ontwikkelunit en tandheelkundige afzuiginstallaties.

5.2 Taak, organisatie en werkwijze forensisch odontologen

De groep forensisch odontologen binnen het RIT heeft in een operationele fase als taak bijstand te verlenen aan de werkzaamheden van de sectoren Technische en Tactische Identificatie en de sector Registratie en Documentatie. Buiten de operationele fase adviseert de forensisch odontoloog eveneens de RIT-leiding aangaande forensisch odontologische zaken binnen het RIT en neemt als zodanig deel aan het periodiek overleg tussen de leider van het RIT en zijn sectorleiders.

Na de eerste alarmering wordt door de forensisch odontoloog in nauwe samenspraak met de RIT-leiding een plan de campagne gemaakt voor het aantal in te zetten odontologen. Bij een ramp met een groot aantal slachtoffers wordt de groep odontologen onderverdeeld in een forensisch odontologische post mortem (FO/PM)-groep, een ante mortem (FO/AM)-groep, en een match (FO/Match)-groep.

De FO/PM-groep verzamelt alle beschikbare odontologische gegevens van het lichaam en legt deze onderzoeksgegevens vast op formulieren Forensische Odontologie, die eveneens terechtkomen in de eerdergenoemde PM-dossiers. De FO/AM-groep verzamelt alle beschikbare tandheelkundige behandelingsgegevens van het slachtoffer voor het intreden van de dood, verifieert deze gegevens en legt deze onderzoeksgegevens vast met behulp van odontogramformulieren in de AM-dossiers. De FO/Match-groep vergelijkt de PM- met de AM-gebitsgegevens, hetgeen tot de volgende resultaten voor de verdere identificatie binnen de sector Tactische Identificatie kan leiden:

- een positieve gebitsidentificatie,
- een positieve gebitsondersteuning,
- een odontologische uitsluiting.

5.3 Werkwijze FO/PM-groep

Onder leiding van een supervisor per onderzoektafel werken in principe twee forensisch odontologen, waarbij de één het maxillofaciale complex van de slachtoffer minutieus onder-

3

Afb. 3. Het opnemen van de odontologische PM-gegevens. Afb. 4. Verwijderde boven- en onderkaak. Foto's met medewerking van de Fotodienst Politie Luchtvaartdienst.

4

zoekt en de ander de odontologische PM-gegevens vastlegt (afb. 3). Daarna wordt er gewisseld ter controle van de juistheid van elkaars onderzoeksgegevens.

In principe worden allereerst de toonbare lichamen nauwgezet onderzocht en beschreven. Hierna komen de niet-toonbare lichamen c.q. lichaamsdelen voor beschrijving in aanmerking. Hierbij worden meestal de kaken uitgenomen, schoongemaakt en op een later tijdstip door twee odontologen beschreven (afb. 4). Bij aanvang van de technische beschrijving worden altijd eerst kleurenfoto's gemaakt door speciaal daarvoor opgeleide technisch rechercheurs. Deze foto's worden ontwikkeld en bij de betreffende PM-dossiers gevoegd. Wat het maken van odontologische PM-röntgenfoto's betreft, bestaat de volgende procedure:

- bij kinderen worden te allen tijde röntgenfoto's gemaakt ten behoeve van de tandheelkundige leeftijdsbepaling;
- bij toonbare lijken worden zoveel mogelijk bitewing- en solo-röntgenfoto's van eventueel geïmpacteerde gebitselementen gemaakt;
- bij niet-toonbare lijken wordt identiek gehandeld; onder invloed van binnengekomen odontologische AM-gegevens worden op een later tijdstip (bijv. tijdens de matching) eveneens solo-opnamen van endodontisch behandelde elementen gemaakt. De röntgenfoto's dienen meteen door de odontologen te worden ontwikkeld en zo spoedig mogelijk tezamen met de FO/PM-dossiers overhandigd aan de betreffende supervisor Technische Identificatie.⁸

5.4 Werkwijze FO/AM-groep

Indien de namen van de betrokken slachtoffers bekend zijn (bijv. door middel van passagierslijsten) gaan politiemedewerkers al vrij snel na de ramp op pad om bij de nabestaanden te informeren naar onder andere de namen van behandelend tandartsen en overige mogelijk bij hen bekend zijnde tandheelkundige gegevens. Ook gewoon fotomateriaal, waarop het betreffende slachtoffer staat afgebeeld, kan van belang zijn en wordt meegenomen voor de AM-dossiers.

Zodra de naam van de behandelend tandarts bekend is, wordt hij/zij telefonisch benaderd door een odontoloog van de FO/AM-groep, waarbij wordt verzocht om:

1. alle tandheelkundige behandelingsgegevens van het slachtoffer (indien de praktijk geautomatiseerd is, de totale computer-uitdraai van die behandelingsgegevens);
2. eventueel aanwezige röntgenfoto's en/of gipsmodellen,

kleurenfoto's, dia-opnamen van het gebit;

3. namen en telefoonnummers van tandheelkundige specialisten (kaakchirurg, orthodontist), van verzekeringsmaatschappijen en ziekenfondsen, van eventuele vorige behandelend tandartsen, eventuele (academische) klinieken, militair tandheelkundige centra, enzovoorts.

De originele behandelingsgegevens met eventueel aanwezige röntgenfoto's en gipsmodellen dienen door de vroegere behandelend tandarts alleen mee te worden gegeven aan een zich als zodanig te legitimeren politiefunctionaris. Het is niet wenselijk om dit aan familieleden af te geven. Een kopie van de behandelingsgegevens dient bij de betreffende tandarts achter te blijven. Hiermee kan hij/zij eventuele vragen van een FO/AM achteraf beter beantwoorden. Indien de naam van de behandelend tandarts niet bekend is, wordt door de groep odontologen/AM getracht dit samen met verdere tandheelkundige gegevens te achterhalen bij plaatselijke ziekenfondsen, verzekeringsmaatschappijen, militair tandheelkundige diensten, enzovoorts. Ook wordt er met behulp van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) via het Nederlands Tandartsenblad aan plaatselijke collegae om nadere informatie verzocht. Alle binnenkomende tandheelkundige AM-gegevens worden meteen beschreven op het eerdergenoemde formulier Forensische Odontologie en tezamen met eventueel aanwezige AM-röntgenfoto's en/of gipsmodellen afgegeven aan de betreffende supervisor Technische Identificatie.

Het lezen van handgeschreven behandelingskaarten is vaak lastig. Bij onvolledige of onduidelijke behandelingsgegevens wordt de betreffende collega om nadere informatie gevraagd. Hierbij moet de odontoloog/AM waken voor het feit dat hij suggestieve vragen stelt aan de behandelend tandarts. Liever geen, dan onjuiste AM-gegevens. Bij de Faro-ramp kwam eveneens de moeilijkheid naar voren dat tandartsen vlak voor of tijdens de kerstdagen moeilijk zijn te bereiken. In sommige gevallen moest met behulp van de plaatselijke politie gebruik worden gemaakt van contactadressen. In één geval moest worden gewacht totdat de betreffende collega weer terug was van vakantie.

5.5 Werkwijze FO/Match-groep

Bij de odontologische match-werkzaamheden worden vaak de odontologen van de PM- en AM-groep betrokken. Zij hebben de door hen vastgelegde gebitsgegevens nog vers in het geheue-

gen. Ter vereenvoudiging van de eerste selectiewerkzaamheden wordt aan ieder odontologisch dossier een specifiek daarvoor ontwikkelde standaardclassificatie toegekend:

IKB = dentitie met gegoten restauraties, kroon- en/of brugwerk

VP = volledige, boven- of onderprothese

PP = dentitie met een partiële of frameprothese

DD = doorsnee dentitie met of zonder restauraties van plastisch materiaal

MD = melkdentitie

WD = wisseldentitie

OD = overige dentitie, zoals losse kaken of kaakdelen met of zonder elementen, losse elementen, enzovoorts

Indien een odontologische match is afgerond, wordt deze bevinding na eindcontrole door de FO/RIT doorgegeven aan de supervisor van de matchgroep/sector Tactische Identificatie. Bij twijfel stuurt de FO/RIT het betreffende odontologische dossier terug voor nader onderzoek door de FO/PM- of FO/AM-groep. Is het eindresultaat van de FO/Match niet 100%, dan wordt er geen positieve gebitsidentificatie uitgeschreven. Zijn er echter bepaalde overeenkomsten tussen de PM- en AM-gebitsgegevens, dan wordt er wel een positieve gebitsondersteuning uitgeschreven met een bijbehorend percentage dat de mate van de odontologische ondersteuning aangeeft. Indien er bij een match totaal geen odontologische overeenkomsten zijn, dan wordt door de FO/RIT een odontologische uitsluiting vermeld. Dit laatste gegeven is voor de supervisor Match van de sector Tactische Identificatie net zo belangrijk als een positieve gebitsidentificatie.

6 Resultaten

Een goede teamgeest, een grote mate van stressbestendigheid en een enthousiaste inzet vormen een belangrijke basis voor een goed eindresultaat bij de inspannende identificatiewerkzaamheden. Vanaf 1977 tot en met 1994 heeft bij in totaal negentien kleine en grote calamiteiten/rampen het Rampenidentificatieteam met twee of meer forensisch odontologen bijstand verleend bij de identificatie van in totaal 1554 slachtoffers.

De resultaten bij forensisch odontologische werkzaamheden zijn afhankelijk van de volgende factoren:

- soort ramp (gesloten, open of combinatie);
- 'kwalitatieve' staat van het gebit post mortem;

- omvang en kwaliteit van de door de behandelend tandarts geleverde gebitsgegevens ante mortem;⁹
- tandheelkundige behandelingsgraad en/of kwaliteit van het gebit van het slachtoffer.

Bij sommige vliegcrampen (Tenerife, Faro) bereikten de forensisch odontologische werkzaamheden binnen het RIT een 'hoog' (>80%) eindresultaat, doordat de slachtoffers behoorden tot de zogeheten groep 'tandheelkundig regelmatig behandelde personen'. Bij andere vliegcrampen (Bijlmer, Suriname) werd met dezelfde werkinspanning een veel 'lager' (<35%) eindresultaat behaald. De slachtoffers van deze rampen bleken niet (regelmatig) tandheelkundig behandeld te zijn.

De identificatie van gawe gebitten en kindergebitten vergt over het algemeen de meeste tijd en resulteert meestal in een (matig) positieve gebitsondersteuning. Bij kinderen in de leeftijd van nul tot vijftien jaar kan in circa 85% van de gevallen een positieve identificatie-ondersteuning worden gegeven op basis van een tandheelkundige leeftijdsbepaling. Bij volwassenen (ouder dan 21 jaar) is dit veelal complexer van aard en kan in sommige gevallen met bepaalde meetmethoden leiden tot een positieve gebitsondersteuning bij de verdere identificatiewerkzaamheden.^{10,11}

Literatuur

- Sims BG. General aspects of forensic odontology. Ned Forens Tijdschr 1984; Congresnummer: 13-5.
- Slop D. Odontologische aspecten van de identificatieprocedure. Ned Forens Tijdschr 1982; 1 (4): 3-6.
- Dijk EAJ van. De natuurlijke dentitie, een paspoort na de dood. Ned Forens Tijdschr 1987; 6 (4): 3-6.
- Bos A van de. Overlijden en vermissing in een juridisch kader. Algemeen Politieblad 1980; 129/26: 638-40.
- Bos A van de. Identificatie van rampslachtoffers, een multidisciplinaire aanpak. Ned Tijdschr Geneesk 1979; 123 (36): 1547-53.
- Rampenidentificatieteam. Draaiboek berging en identificatie van rampslachtoffers. Driebergen: Rampenidentificatieteam, december 1994.
- Rampenidentificatieteam. Brochure van het Rampenidentificatieteam. Driebergen: Rampenidentificatieteam, november 1994.
- Koudella CBM. Forensic dental identification. Belg Tijdschr NVROMD 1990; dec.: 25-8.
- Kieser R. Lessen uit het verleden. Ned Forens Tijdschr 1982; 1 (1): 11-4.
- Valck E De. De rol van pathologische processen bij leeftijdsbepaling via het gebit volgens de methode van Gustafson. Ned Forens Tijdschr 1982; 2 (4): 13-7.
- Ashley K. Identification of children in a mass disaster by estimation of dental age. Br Dent J 1970; 128; 129-67.

Summary

FORENSIC ODONTOLOGY WITHIN THE DISASTER VICTIM IDENTIFICATION TEAM OF THE DUTCH POLICE FORCE

Key word: Forensic odontology

The author participated as a forensic odontologist in the Dutch Disaster Victim Identification (DVI-)team during the period 1977-1995. In this article he describes the organization and procedure of this police unit, which is especially trained for the recovery and identification of victims. He also gives an impression of the organization and the special manner of identification of the forensic odontologists within the group of external specialists of the DVI-team. He describes the technical aspects of the identification activities of the forensic odontologists, as well as the identification problems at different sorts of mass disasters. The quality of the records obtained from the victims' dentists greatly influences the final results of dental identification.